

21.6.2017

OM 9/51/2017

Kunnanhallitus (pl. Ahvenanmaan maakunta)

HELSINGIN KAUPUNGIN KIRJAAMO HELSINGFORS STADS REGISTRATORSKONTOR	
Saapunut/Inkommit	
28. 06. 2017	
Dnro/Dnr	Hel 2017-007808
Tehtäväluokka Uppgiftsklass	00 00 01

UUODEN 2018 PRESIDENTINVAALI JA SEN YHTEYDESSÄ MAHDOLLISET TOIMITETTAVAT MAAKUNTAVALIIT: Äänestyspaikkojen määrääminen ja niistä ilmoittaminen, vaalimateriaali, vaalitietojärjestelmän käyttö ym.

1. Vuonna 2018 toimitettavat vaalit

Presidentinvaali

Seuraava yleinen vaali on tasavallan presidentin vaali (presidentinvaali), joka toimitetaan sunnuntaina 28.1.2018. Ennakoäänestyksen ajanjakso on kotimaassa 17. – 23.1.2018 (keskiviikosta tiistaihin) ja ulkomailla 17. - 20.1.2018 (keskiviikosta lauantaihin). Suomalaisessa laivassa ulkomaan ennakoäänestys voidaan aloittaa jo keskiviikkona 10.1.2018.

Jos 28.1.2018 toimitettavassa vaalissa kukaan ehdokkaista ei saa vähintään puolta annetuista äänistä, toimitetaan kahden eniten ääniä saaneen ehdokkaan välillä toinen vaali sunnuntaina 11.2.2018. Toisen vaalin ennakoäänestyksen ajanjakso on kotimaassa 31.1. – 6.2.2018 (keskiviikosta tiistaihin) ja ulkomailla 31.1. - 3.2.2018 (keskiviikosta lauantaihin).

Mahdolliset maakuntavaalit

Hallituksen esitys maakuntien perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen uudistusta koskevaksi lainsäädännöksi sekä Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjan 12 ja 13 artiklan mukaisen ilmoituksen antamiseksi (HE 15/2017 vp.) annettiin eduskunnalle 2.3.2017. Esitys sisältää muun muassa ehdotuksen maakuntalaiksi ja ehdotuksen vaalilain muutoksiksi. Esityksen mukaan ensimmäiset maakuntavaalit toimitettaisiin vuoden 2018 presidentinvaalin yhteydessä eli sunnuntaina 28.1.2018. Maakuntavaalien ennakoäänestyksen ajanjaksot kotimaassa ja ulkomailla olisivat samat kuin presidentinvaalissa.

Hallituksen esityksen mukaan lainsäädännön on tarkoitus tulla voimaan 1.7.2017. Tätä kirjettä kirjoitettaessa näyttää kuitenkin siltä, että tuo aikataulu ei toteudu eli toisin sanoen sekä lainsäädännön voimaantulo että sen ajankohta ovat vielä avoinna. Tämä kirje on kirjoitettu lähtien siitä oletuksesta, että maakuntavaaleja koskevat säännökset kuitenkin tulevat voimaan hyvissä ajoin ennen presidentinvaalin vaalipäivää ja hallituksen esityksen mukaisina ja että maakuntavaalit siis toimitetaan presidentinvaalin yhteydessä. Mikäli tähän tulee muutoksia tämän kirjeen lähettämisen jälkeen, oikeusministeriö ilmoittaa siitä kunnille erikseen.

2. Vaalilainsäädäntö

Vaalilainsäädäntöä ei ole muutettu huhtikuussa 2017 toimitettujen kuntavaalien jälkeen. Edellä mainitussa sote- ja maakuntauudistusta koskevassa hallituksen esityksessä ehdotetaan kuitenkin useita muutoksia vaalilainsäädäntöön. Hallituksen esitys löytyy osoitteesta:

https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/HallituksenEsitys/Sivut/HE_15+2017.aspx

Ajantasainen vaalilaki löytyy puolestaan osoitteesta:

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980714>

3. Muutoksia maakuntajakoon ja vaalipiirien rajoihin

Hallituksen esitys sote- ja maakuntauudistukseksi sisältää myös ehdotuksen nykyisen maakuntajaon ja samalla myös vaalilain 5 §:ssä säädetyn vaalipiirijaon muuttamiseksi neljän kunnan osalta.

Maakuntajaon muutokset:

- Heinävesi siirtyisi Etelä-Savon maakunnasta Pohjois-Karjalan maakuntaan,
- Joroinen siirtyisi Etelä-Savon maakunnasta Pohjois-Savon maakuntaan,
- litti siirtyisi Etelä-Savon maakunnasta Päijät-Hämeen maakuntaan,
- Isokyrö siirtyisi Pohjanmaan maakunnasta Etelä-Pohjanmaan maakuntaan ja
- Kuhmoinen siirtyisi Keski-Suomen maakunnasta Pirkanmaan maakuntaan.

Vaalipiirijaon muutokset:

- Heinävesi ja Joroinen siirtyisivät Kaakkois-Suomen vaalipiiristä Savo-Karjalan vaalipiiriin,
- litti siirtyisi Kaakkois-Suomen vaalipiiristä Hämeen vaalipiiriin ja
- Kuhmoinen siirtyisi Keski-Suomen vaalipiiristä Pirkanmaan vaalipiiriin.

4. Yleistä samanaikaisesti toimitettavista vaaleista

Vuoden 2018 vaaleissa on kolmenlaisia äänioikeutettuja:

- niitä, joilla on äänioikeus sekä presidentinvaalissa että maakuntavaaleissa,
- niitä, joilla on äänioikeus vain presidentinvaalissa (ulkosuomalaiset) ja
- niitä, joilla on äänioikeus vain maakuntavaaleissa.

Vaalilain 21 §:n mukaiset ilmoituskortit postitetaan äänioikeutetuille kuoritettuina samalla tavalla kuin viime kuntavaaleissa. Ne, joilla on äänioikeus sekä presidentinvaalissa että maakuntavaaleissa, saavat yhdessä kirjekuoressa kaksi presidentinvaalin ilmoituskorttia (yksi kumpaankin vaalia varten) ja yhden maakuntavaalien ilmoituskortin. Ne, joilla on äänioikeus vain toisessa vaalissa, saavat kuoressa vain asianomaisen vaalin ilmoituskortit tai –kortin.

Henkilö, jolla on äänioikeus molemmissa vaaleissa, voi käyttää molemmat äänioikeutensa joko samalla äänestyskerralla tai eri kerroilla, esimerkiksi siten, että hän äänestää ennakkoon presidentinvaalissa, mutta maakuntavaaleissa vasta vaalipäivänä. Äänioikeusrekisteriin voidaan tehdä samalla kertaa kaksi äänenkäytön merkintää ja vaaliluetteloihin on painettu kaksi eri saraketta vaalipäivänä tapahtuvien äänenkäyttöjen merkitsemistä varten.

Presidentinvaalin äänestyslippu on valkoinen¹ ja maakuntavaalien äänestyslippu turkoosi. Ennakoäänestyksessä kummankin vaalin äänestyslippu suljetaan omaan vaalikuoreensa. Ennakoäänestyksessä käytetään vain ikkunallisia vaalikuoria, jolloin vaalikuoren ikkunasta havaitaan, kumman vaalin äänestyslippu kuoressa on. Vaalipäivän äänestyksessä molemmat äänestysliput pudotetaan samaan vaaliurna. Ennakoään-
ten laskennasta ja tarkastuslaskennasta sekä presidentinvaalissa että maakuntavaaleissa huolehtivat vaalipiirilautakunnat.

5. Äänestyspaikat vuoden 2018 vaaleissa

Perustuslain 14 §:n 3 momentin mukaan julkisen vallan tehtävänä on edistää yksilön mahdollisuuksia osallistua yhteiskunnalliseen toimintaan ja vaikuttaa häntä itseään koskevaan päätöksentekoon. Tämän nojalla kunnan tehtävänä on huolehtia siitä, että äänioikeutettujen äänestysmahdollisuudet vaaleissa ovat riittävät sekä ennakoäänestyksessä että vaalipäivänä.

Oikeusministeriö pitää ennakoäänestyspaikkojen ja vaalipäivän äänestyspaikkojen riittävää lukumäärää yhtenä keskeisenä tekijänä hyvän äänestysaktiivisuuden saavuttamiselle presidentinvaalissa ja maakuntavaaleissa.

¹ Presidentinvaalin toisen vaalin äänestyslippu on ruskea.

Yleisten ennakkoäänestyspaikkojen määrääminen

Vaalilain 9 §:n mukaan kunnanhallitus päättää kotimaan yleisten ennakkoäänestyspaikkojen lukumäärästä ja sijainnista kunnassa. Jokaisessa kunnassa on oltava vähintään yksi ennakkoäänestyspaikka, jollei erityisistä syistä muuta johdu.

Vuoden 2018 presidentinvaaliin määrättävät yleiset ennakkoäänestyspaikat toimivat ennakkoäänestyspaikkoina samalla myös maakuntavaaleissa. Maakuntavaaleja varten ei siis määrätä erikseen ennakkoäänestyspaikkoja.

Kunnanhallituksen asiana on myös tehdä ennakkoäänestyksen toimittamista varten tarvittavat hankinnat siten kuin hankinnat kunnassa suoritetaan. Jos kunta järjestää ennakkoäänestyksen jonkin ulkopuolisen tahon tiloissa, esimerkiksi Postin (Posti Group Oy) ylläpitämissä pisteissä (postit ja tilapäiset pisteet)² tai kauppakeskuksen aulatilassa, se sopii siitä itsenäisesti suoraan asianomaisen tahon kanssa.

Yleisiä ennakkoäänestyspaikkoja määrätessään kunnanhallituksen on otettava huomioon tämän kirjeen liitteessä 1 mainitut näkökohdat.

Vaalipäivän äänestyspaikkojen määrääminen

Vaalilain 8 §:n mukaan kunta muodostaa yhden äänestysalueen, jollei sitä ole tarpeen jakaa useampaan äänestysalueeseen. Äänestysalueiden koosta taikka asukasmäärästä ei vaalilaissa ole tarkempia määräyksiä. Äänestysalueista päättää valtuusto.

Vuoden 2018 vaaleissa noudatetaan sitä äänestysaluejakoa, joka tulee voimaan 15. päivänä lokakuuta 2017 ja joka perustuu kuntien 30.4.2017 mennessä maistraateille ilmoittamiin äänestysaluejakopäätöksiin. Äänestysaluejako on sama sekä presidentinvaalissa että maakuntavaaleissa.

Jokaisella äänestysalueella on kunnanhallituksen päätöksellä määrätty *vaalipäivän äänestyspaikka*. Vaalipäivänä äänestäjä voi äänestää vain sen äänestysalueen äänestyspaikassa, joka on merkitty äänioikeusrekisteriin hänen kohdalleen. Oikeusministeriö suosittelee, että päättäessään vaalipäivän äänestyspaikoista kunnat noudattavat soveltuvin osin tämän kirjeen liitteessä 1 olevia yleisiä ennakkoäänestyspaikkoja koskevia kriteereitä.

Vuoden 2018 presidentinvaalin vaalipäivän äänestyspaikat toimivat vaalipäivän äänestyspaikkoina myös maakuntavaaleissa. Maakuntavaaleja varten ei siis määrätä äänestyspaikkoja erikseen.

² Vuosien 2014-2017 vaaleissa sovellettiin menettelyä, jossa vanhaa puitesopimusta Postin ja oikeusministeriön välillä ei enää ollut, mutta Posti tarjosi edelleen ennakkoäänestyspalveluita valitsemilleen kunnille ja kukin asianomainen kunta päätti entiseen tapaan itsenäisesti, käyttikö se Postin palveluita vai hoitiko se ennakkoäänestyksen jollain muulla tavalla. Samalla tavalla toimitaan myös vuoden 2018 vaaleissa. Posti on ilmoittanut oikeusministeriölle, että sen myynti ottaa asianomaisiin kuntiin yhteyttä syksyn 2017 aikana ja että tavoitteena on, että Postin ja kuntien sopimukset tehtäisiin lokakuun loppuun mennessä.

Viime vuosina kunnat ovat vähentäneet merkittävästi äänestysalueidensa määrää. Tämä on siten merkinnyt tuntuva heikennystä äänioikeutettujen mahdollisuuksiin äänestää vaalipäivänä. Ministeriö suosittelee, että jatkossa nykyistä äänestysalueiden määrää ei enää vähennettäisi ilman pakottavaa tarvetta, vaan päinvastoin tutkittaisiin mahdollisuuksia lisätä äänestysalueiden määrää seuraaviin vaaleihin. Todettakoon myös tässä yhteydessä, että mahdollinen äänioikeusrekisterin käyttö vaalipäivän äänestyksessä (ks. tämän kirjeen s. 9) ei ole peruste vähentää äänestysalueiden määrää.

Äänestyspaikkoja koskevien päätösten aikataulu ja vaalitietojärjestelmään merkittävät tiedot

Kunnanhallituksen tulee tehdä päätökset yleisistä ennakoäänestyspaikoista ja vaalipäivän äänestyspaikoista hyvissä ajoin siten, että paikat voidaan merkitä oikeusministeriön vaalitietojärjestelmään (VAT) perjantaihin 3.11.2017 mennessä.

Vaalilain 9 §:n 4 momentin mukaisesti kunnanhallituksen on huolehdittava siitä, että Väestörekisterikeskuksen ylläpitämään äänestyspaikkarekisteriin, jona toimii oikeusministeriön vaalitietojärjestelmän pohjatietojärjestelmä, merkitään Väestörekisterikeskuksen määräämällä tavalla jokaisen kunnassa olevan yleisen ennakoäänestyspaikan

- nimi,
- käyntiosoite,
- aukiolopäivät ja päivittäiset aukioloajat sekä vaalipäivän äänestyspaikan

- nimi ja
- käyntiosoite sekä

muut Väestörekisterikeskuksen määräämät tiedot.

Väestörekisterikeskus antaa kunnanhallituksille tarkempia ohjeita tietojen ilmoittamisesta pohjatietojärjestelmään elo-syyskuussa 2017 lähetettävässä kirjeessään. Samoin VAT-ohjeessa nro 2b tulee olemaan tarkemmat ohjeet tietojen ilmoittamisesta. Näihin ohjeisiin on huolellisesti tutustuttava ja niitä tarkoin noudatettava.

Ennakoäänestyspaikkojen ja vaalipäivän äänestyspaikkojen tiedot on merkittävä pohjatietojärjestelmään viimeistään **perjantaina 3.11.2017 klo 12.**³

Äänestyspaikkatietojen merkitsemisen ohessa pohjatietojärjestelmään merkittävät muut tiedot

Kunnan keskusvaalilautakunnan on samassa määräjassa huolehdittava myös siitä, että pohjatietojärjestelmään merkitään keskusvaalilautakunnan voimassa olevat yhteystiedot vuoden 2018 vaaleissa ja että tiedot kuitataan järjestelmässä tarkistetuiksi. Erityisesti tulee huolehtia, että pohjatietoihin merkitään

³ Vaalilain 9 §:n mukaan äänestyspaikkoina vaaleissa ovat ne kotimaan yleiset ennakoäänestyspaikat ja vaalipäivän äänestyspaikat, jotka ovat äänestyspaikkarekisterissä päivän päättyessä 51. päivänä ennen vaalipäivää. Käytännössä rekisterin viimeiseksi päivätyspäiväksi on kuitenkin määrättävä aikaisempi ajankohta, tässä tapauksessa 3.11.2017, koska jokaiselle äänioikeutetulle postitettavaan ilmoituskorttiin liitetään luettelo äänioikeutetun omassa vaalipiirissä olevista yleisistä ennakoäänestyspaikoista osoitteineen ja aukioloaikoineen. Oikovedosten valmistamiseen ja tarkistamiseen sekä luetteloiden painattamiseen on varattava riittävästi aikaa.

- ilmoituskortille tulostuva kunnan keskusvaalilautakunnan puhelinnumero (ns. yleisöpuhelin) ja
- vaaliluettelon toimitusosoite, jonka tulee olla käytösosoite (ei PL-osoite).

Kaikkien edellä mainittujen tietojen eli siis

- ennakoäänestyspaikkatietojen,
- vaalipäivän äänestyspaikkojen tietojen,
- keskusvaalilautakunnan yhteystietojen sekä
- vaaliluettelon toimitusosoitteen

tulee ehdottomasti olla oikein, koska ne (viimeksi mainittua lukuun ottamatta) tulostetaan äänioikeutetuille lähetettävään ilmoituskorttiin ja sen liitteelle.

Kunnan tehtävä on huolehtia siitä, että pohjatietojärjestelmässä tiedot ovat 3.11.2017 klo 12 lopullisesti siinä muodossa kuin niitä käytetään vuoden 2018 vaaleissa. Vastuu tietojen oikeellisuudesta on siis kunnalla.

6. Kunnan vaaliviranomaisten kelpoisuudesta ja esteellisyydestä

Presidentinvaalia varten asetettavat kunnan vaaliviranomaiset toimivat samalla vaaliviranomaisina myös maakuntavaaleissa. Maakuntavaaleja varten ei aseteta erikseen kunnan vaaliviranomaisia.

Vaalilain vaaliviranomaisia koskevaa kelpoisuus- ja esteellisyyssääntelyä täsmennettiin 1.6.2016 voimaan tulleella vaalilain muutoksella (361/2016), jota jo sovellettiin vuoden 2017 kuntavaaleissa. Vuoden 2018 vaaleissa säännöt ovat tiivistetyksi seuraavat:

Kunnan keskusvaalilautakunta

Vuoden 2018 vaaleissa keskusvaalilautakuntana toimii valtuuston 1.6.2017 alkaneen valtuustokauden alussa asettama keskusvaalilautakunta.

Kelpoisuus: Jäsenten ja varajäsenten on oltava kuntalain (410/2015) mukaan vaalikelpoisia kunnan luottamustoimeen. Lisäksi sekä jäsenten että varajäsenten on mahdollisuuksien mukaan edustettava kunnassa edellisissä (vuoden 2017) kuntavaaleissa ehdokkaita asettaneita äänestäjäryhmiä.

Esteellisyys: Jäsenten ja varajäsenten esteellisyydestä on voimassa, mitä hallintolain 27-30 §:ssä säädetään. Koska kunnan keskusvaalilautakunta ei vuoden 2018 vaaleissa huolehdi ehdokasasettelusta, ennakoäänenten laskennasta eikä tarkastuslaskennasta, esteellisyytilanteet lienevät hyvin harvinaisia.

Vaalilautakunta

Kelpoisuus: Jäsenten ja varajäsenten on oltava kuntalain mukaan vaalikelpoisia kunnan luottamustoimeen. Lisäksi sekä jäsenten että varajäsenten on mahdollisuuksien mukaan edustettava edellisissä (vuoden 2015) eduskuntavaaleissa kyseisessä vaalipiirissä

ehdokkaista asettaneita puolerekisteriin merkittyjä puolueita. Jäsenenä tai varajäsenenä ei voi olla presidenttiehdokas eikä maakuntavaalien ehdokas.⁴

Esteellisyys: Hallintolain esteellisyysääntelyä ei sovelleta vaalilautakunnan toimintaan. Tämä tarkoittaa, että jäseneksi tai varajäseneksi nimitetty voi toimia kaikissa vaalilautakunnan tehtävissä, kuitenkin yhtä poikkeusta lukuun ottamatta: vaalilautakunnan jäsenenä oleva ehdokkaan puoliso, lapsi, sisarus tai vanhempi ei saa toimia vaalilain 73 §:n 2 momentissa tarkoitettuna äänestäjän avustajana.

Vaalitoimikunta

Kelpoisuus: Jäsenten ja varajäsenten on oltava kuntalain mukaan vaalikelpoisia kunnan luottamustoimeen. Lisäksi sekä jäsenten että varajäsenten on mahdollisuuksien mukaan edustettava edellisissä eduskuntavaaleissa kyseisessä vaalipiirissä ehdokkaita asettaneita puolerekisteriin merkittyjä puolueita. Jäsenenä tai varajäsenenä eivät voi olla presidenttiehdokas tai maakuntavaalien ehdokas, hänen puolisonsa, lapsensa, sisaruksensa tai vanhempansa. Maakuntavaalien osalta kelpoisuuteen vaikuttava ehdokkuus tarkoittaa ehdokkuutta missä tahansa maakunnassa: esimerkiksi maakunnassa A ehdokkaaksi asetetun sisarus ei ole kelpoinen vaalitoimikunnan jäseneksi missään kunnassa.⁵

Esteellisyys: Hallintolain esteellisyysääntelyä ei sovelleta vaalitoimikunnan toimintaan. Tämä tarkoittaa, että jäseneksi tai varajäseneksi nimitetty voi toimia kaikissa vaalitoimikunnan tehtävissä.

Yleisen ennakkoäänestyspaikan ja kotiäänestyksen vaalitoimitsija

Kelpoisuus: Vaalitoimitsijana ei voi olla vajaavaltainen⁶ eikä myöskään presidenttiehdokas tai maakuntavaalien ehdokas, hänen puolisonsa, lapsensa, sisaruksensa tai vanhempansa. Maakuntavaalien osalta kelpoisuuteen vaikuttava ehdokkuus tarkoittaa ehdokkuutta missä tahansa maakunnassa: esimerkiksi maakunnassa A ehdokkaaksi asetetun sisarus ei ole kelpoinen vaalitoimitsijaksi missään kunnassa.⁷

Esteellisyys: Hallintolain esteellisyysääntelyä ei sovelleta vaalitoimitsijan toimintaan. Tämä tarkoittaa, että vaalitoimitsijaksi määrätty voi toimia kaikissa vaalitoimitsijan tehtävissä.

⁴ Presidentinvaalissa ehdokashakemukset on tehtävä Helsingin vaalipiirilautakunnalle viimeistään tiistaina 12.12.2017. Maakuntavaaleissa hakemukset on tehtävä maakuntavaalilautakunnalle samassa aikataulussa. Molempien vaalien ehdokasasettelu vahvistetaan torstaina 21.12.2017.

⁵ Tämä johtuu siitä, että äänioikeutettu voi äänestää ennakkoon missä tahansa kunnassa.

⁶ Alle 18-vuotias tai vajaavaltaiseksi julistettu.

⁷ Ks. alaviite 5.

Vaaliavustaja vaalipäivän äänestyspaikalla

Kelpoisuus: Vaaliavustajana ei voi olla vajaavaltainen⁸ eikä myöskään presidenttiehdokas tai maakuntavaalien ehdokas, hänen puolisonsa, lapsensa, sisaruksensa tai vanhempansa.

Esteellisyys: Vaaliavustajalla on vain yksi tehtävä eli äänestäjän avustaminen. Kelpoissuussääntelyllä on riittävästi varmistettu se, että hän tässä tehtävässään voi avustaa jo-kaista avustamista tarvitsevaa äänestäjää.

7. Vaalitietojärjestelmän käyttö

Vuoden 2018 vaaleissa kaikki kunnat käyttävät seuraavia vaalitietojärjestelmän osajärjestelmiä:

- 1) pohjatietojärjestelmä (keskusvaalilautakunta),
- 2) äänioikeustietojärjestelmä (ennakkoäänestyksen vaalitoimitsija, keskusvaalilautakunta ns. ”jälkikirjauksissa”),
- 3) presidentinvaalin tuloslaskentajärjestelmä alustavassa ääntenlaskennassa (keskusvaalilautakunta) ja
- 4) maakuntavaalien tuloslaskentajärjestelmä alustavassa ääntenlaskennassa (keskusvaalilautakunta).

Vaalitietojärjestelmän käyttöä hallinnoi Oikeusrekisterikeskus (ORK), jossa on järjestelmän pääkäyttäjä sekä vaalituki (vaalituki@om.fi), joka antaa järjestelmän käytöstä tarkemmat ohjeet. Vaalitietojärjestelmän käyttöpalvelutoimittajana jatkaa Tieto Oyj.

Vaalitietojärjestelmän käyttäjähallinta perustuu ns. vahvaan tunnistamiseen eli jokaisella vaalitietojärjestelmän osajärjestelmää käyttävällä henkilöllä tulee olla joko sirullinen henkilökortti, verkkopankkitunnukset tai matkapuhelimeen liitetty henkilövarmenne (mobiilivarmenne).

Joihinkin osajärjestelmiin on edellisten kuntavaalien jälkeen tehty joukko pienehköjä toiminnallisia parannuksia käyttäjiltä saatujen palautteiden pohjalta. Pääosin järjestelmien käyttäminen on kuitenkin samanlaista kuin kuntavaaleissa.

Vaalitietojärjestelmän tuotantokäyttö aloitetaan 9.10.2017, jolloin pohjatietojärjestelmä avautuu keskusvaalilautakuntien käyttöön. Vaalituki antaa vaalitietojärjestelmän käytöstä tarkempia ohjeita, aikatauluja ja muistutuksia erikseen vaalien valmistelupe-riodin aikana.

Seuraavassa kiinnitetään kuntien huomiota vielä kahteen erityiseen käyttötapaukseen.

⁸ Alle 18-vuotias tai vajaavaltaiseksi julistettu.

Äänioikeustietojärjestelmän käyttäminen vaalipäivänä

Äänioikeustietojärjestelmää ("sähköinen vaaliluettelo") on käytetty vaalipäivän äänestyksessä aiemmissa vaaleissa seuraavasti:

- vuoden 2011 eduskuntavaaleissa se oli käytössä 31 kunnassa kussakin vain yhdellä äänestysalueella,
- vuoden 2012 presidentinvaalissa noin 60 kunnassa noin 120 äänestysalueella,
- vuoden 2012 kunnallisvaaleissa noin 80 kunnassa noin 250 äänestysalueella,
- vuoden 2014 europarlamenttivaaleissa 102 kunnassa 300 äänestysalueella,
- vuoden 2015 eduskuntavaaleissa 113 kunnassa 402 äänestysalueella ja
- vuoden 2017 kuntavaaleissa 120 kunnassa 518 äänestysalueella.

Kuntien kokemukset sähköisestä vaaliluettelosta ovat olleet pääosin myönteisiä.

Sähköisen vaaliluettelon kuntavaaleissa käytettyä järjestelmäversiota on kehitetty edelleen kuntavaalien kokemusten perusteella.

Sähköistä vaaliluetteloä voidaan käyttää paperisen vaaliluettelon sijasta tai sen rinnalla. Jokaisella äänestysalueella on kuitenkin ehdottomasti oltava varalla myös paperinen vaaliluettelo.

Vuoden 2018 vaaleissa sähköisen vaaliluettelon käyttöä vaalipäivän äänestyksessä jatketaan maltillisesti, alustavan suunnitelman mukaan seuraavasti:

- Vuosien 2011-2017 vaaleissa järjestelmää käyttäneet kunnat: Järjestelmää voidaan käyttää millä tahansa kunnan päättämillä äänestysalueilla. Kunnan on kuitenkin hyvissä ajoin ennen vaaleja ilmoitettava nämä äänestysalueet vaalituelle.
- Muut kunnat: Kunta voi ilmoittaa vaalituelle kiinnostuksensa käyttää järjestelmää yhdellä äänestysalueella. Sen jälkeen vaalituki arvioi, onko kunnan mukaantulo asianmukaista vaalitietojärjestelmän kokonaisuuden käyttö huomioiden.

Oikeusministeriö ja vaalituki varaavat itselleen mahdollisuuden rajoittaa mukaan tulevien äänestysalueiden lukumäärää. Kunta voi myös perua tekemänsä ilmoittautumisen, jos ilmenee esimerkiksi teknisiä ongelmia.

Korostettakoon vielä, että äänioikeusrekisterin käyttäminen vaalipäivän äänestyksessä on näissä vaaleissa ja myös jatkossa kunnalle täysin vapaaehtoista eli mahdollisuus käyttää pelkästään paperista vaaliluetteloä tulee jatkossakin säilymään. Näin ollen mahdollinen äänioikeusrekisterin käyttö ei ole peruste vähentää äänestysalueiden määrää (ks. tämän kirjeen s. 5).

Laskentajärjestelmän käyttö alustavassa laskennassa suoraan äänestysalueelta

Alustavan laskennan tuloksia tallennettiin tuloslaskentajärjestelmään suoraan äänestysalueilta

- vuoden 2014 europarlamenttivaaleissa neljässä kunnassa,
- vuoden 2015 eduskuntavaaleissa 43 kunnassa (192 äänestysalueella) ja
- vuoden 2017 kuntavaaleissa 55 kunnassa (335 äänestysalueella).

Kuntien kokemukset tästäkin menettelystä olivat myönteisiä ja nämä kunnat voivat halutessaan jatkaa samaa menettelyä myös kuntavaaleissa.

Vuoden 2018 vaaleissa myös muut kunnat voivat ilmoittaa vaalituella kiinnostuksensa sanottuun menettelyyn. Tarkoitus on kuitenkin edetä tässä asiassa maltillisesti, joten muut kuin edellä mainitut kunnat voivat tulla mukaan näissä vaaleissa enintään yhdellä äänestysalueella. Ministeriö ja vaalituki varaavat tältäkin osin itselleen mahdollisuuden rajoittaa mukaan tulevien kuntien ja äänestysalueiden lukumäärää ja kunnalla on myös ilmoittautumisensa perumismahdollisuus.

Menettelyä käytävillä äänestysalueilla tulee kuitenkin olla varajärjestelmänä perinteinen menettely laskentatietojen ilmoittamisesta kunnan ilmoituskeskukselle.

8. Vaalimateriaali ja vaaliohjeet

Oikeusministeriön vaalimateriaalin tilausjärjestelmä avataan keskusvaalilautakuntien käyttöön syyskuussa 2017. Tilausjärjestelmällä tilataan vaalimateriaali samalla kertaa sekä presidentinvaalia että maakuntavaaleja varten. Keskusvaalilautakunnan tulee merkitä järjestelmään tarvitsemansa vaalimateriaali viimeistään maanantaina 23.10.2017. Oikeusministeriö lähettää tilausjärjestelmän käytöstä tarkemmat ohjeet erikseen sähköpostitse.

Vaalimateriaalin jakelu keskusvaalilautakunnille suoritetaan 24.11.2017 lukien.

Oikeusministeriö muistuttaa kuntia siitä, että edellisten vaalien äänestysliput ja kaikki ikkunattomat vaalikuoret on hävitettävä. Vuoden 2018 vaaleissa tullaan käyttämään ai-noastaan ikkunallisia vaalikuoria.

Vaaliohjeet ja vaalitietojärjestelmän käyttöohjeet (VAT-ohjeet) jaetaan keskusvaalilautakunnille loka-marraskuussa 2017, kuitenkin niin, että VAT-ohjeet nro 1 ja 2b jaetaan kunnille jo syyskuussa 2017.

9. Vaalikoulutus

Oikeusministeriön koulutus

Oikeusministeriö järjestää kuntien keskusvaalilautakunnille vuoden 2018 vaalien toimitamisesta joulukuussa 2017 yhteensä viisi (5) koulutustilaisuutta, joista yksi on ruotsinkielinen ja muut suomenkielisiä. Kaikissa tilaisuuksissa voi kuitenkin esittää kysymyksiä suomeksi ja ruotsiksi. Koulutuspäivät ja -paikat osoitteineen sekä ohjelma esitetään tämän kirjeen liitteessä 2. Kahteen suomenkieliseen tilaisuuteen ja ruotsinkieliseen tilaisuuteen voi osallistua myös Skypen tai Lyncin välityksellä. Lisäksi oikeusministeriö laatii koulutuksesta videon, joka tulee nähtäväksi vaalitietojärjestelmän kautta.

Koulutustilaisuuksiin osallistuminen on vapaaehtoista. Niihin ei tarvitse erikseen ilmoittautua, vaan riittää kun osallistujat saapuvat paikalle. Koulutustilojen rajoitetusta koosta johtuen suositellaan, että kustakin kunnasta osallistuisi koulutuspäivään enintään kolme-neljä henkilöä. Osallistuminen on maksutonta, mutta toisaalta oikeusministeriö ei korvaa osallistujien matka- eikä ruokailukuluja.

Koulutustilaisuuksia on huomattavasti vähemmän kuin viime kuntavaaleissa helmimaaliskuussa 2017. Tämä johtuu ensinnäkin siitä, että vuoden 2018 vaaleissa keskusvaalilautakunnilla on huomattavasti vähemmän tehtäviä kuin kuntavaaleissa ja toiseksi siitä, että edellä mainitut mahdollisuudet katsoa videoitu koulutustilaisuus ja osallistua tilaisuuksiin Skypen tai Lyncin välityksellä edesauttavat koulutukseen osallistumista ilman, että saapuu paikalle koulutustilaisuuteen. Toisaalta koulutuksella arvellaan olevan kysyntää siitä syystä, että vuoden 2018 vaalien toimittaminen tapahtuu osin aiemmista vaaleista poiketen – johtuen kaksien vaalien samanaikaisesta toimittamisesta.

Koulutuksessa käydään läpi vaaliohjeissa ja VAT-ohjeissa selostettuja asioita:

- kunnan keskusvaalilautakunnan tehtävät,
- ennakkoäänestyksen järjestäminen
- vaalipäivän äänestyksen järjestäminen
- vaalitietojärjestelmän käyttö:
 - äänioikeustietojärjestelmä yleisessä ennakkoäänestyspaikassa,
 - äänioikeustietojärjestelmä keskusvaalilautakunnassa ("jälkikirjaukset"),
 - äänioikeustietojärjestelmä vaalilautakunnassa ("sähköinen vaaliluettelo"),
 - tuloslaskentajärjestelmä presidentinvaalissa ja maakuntavaaleissa (alustava ääntenlaskenta).

Kunnan oma koulutus

Kunnan keskusvaalilautakunnan tulee kouluttaa, opastaa ja neuvoa kunnan muita vaaliviranomaisia (vaalilautakunnat, vaalitoimikunnat sekä yleisten ennakkoäänestyspaikkojen ja kotiäänestyksen vaalitoimitsijat), jotta nämä suoriutuvat heille kuuluvista tehtävistä. Keskusvaalilautakunnan koulutusmateriaalina voivat olla esimerkiksi oikeusministeriön vaaliohjeet ja VAT-ohjeet.

Vaalitietojärjestelmän koulutuskanta, jossa voi harjoitella eri osajärjestelmien käyttöä, on kuntien käytettävissä 13.11.2017 lukien.

10. Kunnille suoritettava kertakorvaus

Vaalilain 188 §:n mukaisesti oikeusministeriö suorittaa kunnalle kertakorvauksena ministeriön vahvistaman euromäärän jokaiselta presidentinvaalissa äänioikeutetulta kunnan asukkaalta. Jos presidentinvaalissa toimitetaan toinen vaali, korvaus suoritetaan kaksinkertaisena.

Korvauksen määrä voidaan vahvistaa vasta, kun valtion ensi vuoden talousarvio on vahvistettu ja siitä ilmoitetaan kunnille myöhemmin. Mainittakoon, että vuoden 2015

eduskuntavaaleissa kertakorvauksen määrä oli 2,1 euroa, kuitenkin vähintään 2400 euroa per kunta. Korvaus suoritetaan kunnille keväällä 2018.

Kertakorvausta ei suoriteta maakuntavaalien osalta.

11. Muuta

Oikeusministeriön ja vaalituen viestintä keskusvaalilautakunnille

Kuntavaalien valmistelun ja toimittamisen aikana oikeusministeriö ja vaalituki tulevat viestimään keskusvaalilautakunnille pääasiassa sähköpostitse. Keskusvaalilautakunnan onkin jo tässä vaiheessa syytä tarkistaa, että sillä on toimiva sähköpostiosoite. Viime kuntavaalien aikaiset keskusvaalilautakuntien yhteystiedot on koottu sivulle <http://www.vaalit.fi/fi/index/yhteystiedot.html>.

Sähköpostiosoitteiden mahdolliset muutokset tulee ilmoittaa vaalituelle (vaalituki@om.fi).

Henkilöstömuutos oikeusministeriössä

Oikeusministeriön neuvotteleva virkamies Jussi Aaltonen siirtyy eläkkeelle 1.8.2017 lukien. Hänen tehtäviään hoitaa tästä eteenpäin neuvotteleva virkamies Heini Huotari.

Kirjeen toimittaminen keskusvaalilautakunnalle

Oikeusministeriö pyytää kunnanhallitusta saattamaan tämän kirjeen kunnan keskusvaalilautakunnan tietoon. Kirje on luettavissa oikeusministeriön vaalisivuilla www.vaalit.fi.

12. Lisätietoa

Lisätietoja vaaleihin liittyvistä kysymyksistä:

- www.vaalit.fi,
- vaalijohtaja Arto Jääskeläinen, puh. 02951 50128,
- neuvotteleva virkamies Heini Huotarinen, puh. 02951 50127,
- erityisasiantuntija Laura Nurminen, puh. 02951 50143,
- hallinnollinen avustaja Terttu Tuomi, puh. 02951 50206,
- VAT-asioissa oikeusrekisterikeskuksen (ORK) vaalituki, puh. 02956 65609, jossa vastaavat Anniina Tjurin (VAT:in pääkäyttäjä), Marita Kolehmainen, Otto Palmu, Mira Keränen ja Juha Mäenalusta.

Sähköpostit: etunimi.sukunimi@om.fi sekä vaalituki@om.fi.

Vaalijohtaja

Arto Jääskeläinen

Ylitarkastaja

Heini Huotarinen

- LIITTEET:
- 1) Yleisten ennakoäänestyspaikkojen määräämisestä
 - 2) Vaalikoulutukset vuoden 2018 vaaleja varten
 - 3) Eräitä määräaikoja vuoden 2018 presidentinvaalissa
 - 4) Eräitä määräaikoja vuoden 2018 maakuntavaaleissa

TIEDOKSI: Ulkoasiainministeriö
Valtiovarainministeriö / kuntaosasto
Väestörekisterikeskus
Suomen Kuntaliitto

LIITE 1

YLEISTEN ENNAKKOÄÄNESTYSPAIKKOJEN MÄÄRÄÄMISESTÄ

Yleisiä ennakkoäänestyspaikkoja määrätessään kunnanhallituksen tulee kiinnittää huomiota seuraaviin asioihin:

Ennakkoäänestyspaikkoja oltava riittävästi

Kunnan on ehdottomasti huolehdittava siitä, että yleisiä ennakkoäänestyspaikkoja on kunnassa riittävästi suhteessa kunnan äänioikeutettujen määrään, jotta ennakkoon äänestäminen olisi äänestäjille mahdollisimman vaivatonta ja vähän aikaa vievää.

Missä ennakkoäänestyspaikan tulisi sijaita?

Ennakkoäänestyspaikat on syytä sijoittaa sellaisiin paikkoihin, joihin äänestäjien on helppoa tulla ja joihin he vaivattomasti osaavat. Yksi hyvä tapa on sijoittaa ennakkoäänestyspaikkoja sinne, missä äänestäjien muutoinkin tiedetään liikkuvan. Kuitenkin myös taajamien ulkopuolella asuville on järjestettävä asianmukaiset ennakkoäänestysmahdollisuudet.

Ennakkoäänestyspaikan on oltava aatteellisilta ja taloudellisilta kytkennöiltään mahdollisimman puolueeton, jotta mahdollisimman monet äänestäjät tulevat sinne mieluusti.

Viimeisimmissä vaaleissa hyviä kokemuksia on saatu mm.

- postikonttoreista,
- kirjastoista,
- erilaisten liike- tai kauppakeskusten aulailoista,
- kunnantaloista ja muista kunnan virastoista,
- eri oppilaitoksista,
- kunnan palvelukeskuksista ja
- yhteispalvelupisteistä sekä
- liikkuvista äänestyspaikoista eli äänestysbusseista ja yhteysaluksista ja vastaavista.

Yksi esimerkki uudentlaisesta ratkaisusta on ollut Helsinki-Vantaan lentoaseman terminaaliiin perustettu yleinen ennakkoäänestyspaikka.

Yleistä ennakkoäänestyspaikkaa ei saa sijoittaa sellaiseen paikkaan, johon kaikilla äänioikeutetuilla ei ole pääsyä. Tällaisia paikkoja saattavat olla esimerkiksi varuskunta-alueet.

Ennakkoäänestyspaikkojen esteettömyys

Liikuntavammaisten ja muiden liikuntaesteisten ennakkoäänestämismahdollisuuksiin on kiinnitettävä huomiota. Mahdollisuuksien mukaan vammaisten käyttämille kulkuvälineille on pyrittävä varaamaan pysäköintitilaa ennakkoäänestyspaikan välittömässä läheisyydessä ja järjestämään heidän avustamisensa äänestyspaikan ulko- ja sisäpuolella. Ää-

nestyspaikalla mahdollisesti olevat kynnykset ja portaat on varustettava esimerkiksi sellaisella luiskalla, että rollaattoria tai sähkökäyttöistä pyörätuolia käyttävä pääsee esteettä äänestystilaan. Pyörätuolia käyttäviä varten tulisi myös olla äänestyskoppi, johon pyörätuoli mahtuu tai irrallinen kirjoitusalue varustettuna suojuksella, jonka turvin äänestäjä voi muiden näkemättä täyttää äänestyslippunsa. Aiemmissa vaaleissa esteettömyydessä mahdollisesti havaitut puutteet tulee pyrkiä korjaamaan.

Järjestyksenpidon ja vaalimainontakiellon huomioiminen

Ennakkoäänestyspaikan on sekä tiloiltaan että sijainniltaan sovittava tarkoitukseensa myös järjestyksenpidon kannalta. Vaalilain 56 §:n 1 momentissa on säädetty järjestyksestä ennakkoäänestyspaikassa ja siihen liittyen niin sanotusta vaalimainontakiellosta. Käytännön syistä vaalimainontakiellon ulottuvuus voi eräissä ennakkoäänestyspaikoissa olla alueellisesti rajatumpi kuin yleensä vaalipäivänä äänestysalueen äänestyspaikassa. Mikäli ennakkoäänestyspaikka perustetaan esimerkiksi kauppakeskukseen, kunnan keskusvaalilautakunnan on tarvittaessa etukäteen oltava yhteydessä kauppakeskuksen johtoon ja varmistauduttava siitä, että ennakkoäänestys otetaan asianmukaisesti huomioon kauppakeskuksen muussa toiminnassa. Tällöin yhtenä vaalimainontakiellon ulottuvuutta koskevana vähimmäisvaatimuksena voidaan pitää sitä, että vaalikampanjointi ja vaalimainonta eivät saa näkyä tai kuulua ennakkoäänestyspaikkaan eikä sen ulko-ovelle/sisäänkäyntiin.

Riittävästi tilaa ja vaalitoimitsijoita

Ennakkoäänestystilan tulee olla riittävän suuri, jotta äänestys voidaan toimittaa sujuvasti ja luotettavasti eli äänestäjän vaalisalaisuus, vaalivapaus ja vaalirauha turvaten (vaalilain 56 § 2 mom.). Tilaan tulee voida sijoittaa tarpeellinen määrä pisteitä, joissa tarkastetaan äänestäjän henkilöllisyys, annetaan äänestyslippu ja otetaan äänestys vastaan. Tilan tulee olla siten mitoitettu ja järjestetty, että ruuhkaa ja jonoja syntyy mahdollisimman vähän.

Usein ruuhkat syntyvät siitä, että ennakkoäänestyspaikka on sijoitettu sellaiseen tilaan, johon mahtuu liian vähän äänestyskoppeja ja äänestyksen vastaanottopisteitä ja/tai siitä, että ennakkoäänestyspaikassa on muista syistä liian vähän vaalitoimitsijoita nimenomaan äänestyksen vastaanottopisteissä. Ennakkoäänestyksessä aikaa ei yleensä vie äänestäjän käynti äänestyskopissa, vaan sen jälkeinen asiointi vaalitoimitsijan kanssa (vaalitoimitsija leimaa äänestyslipun, lippu suljetaan vaalikuoreen, lähetekirje laaditaan ja allekirjoitetaan, vaalikuori ja lähetekirje suljetaan lähetekuoreen sekä äänioikeusrekisteriin tehdään merkintä siitä, että äänestäjä on äänestänyt). Kuntien tuleekin huolehtia siitä, että vastaanottopisteitä on riittävästi. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että ennakkoäänestyspaikassa tulee olla riittävästi henkilöstöä ja että ennakkoäänestyspaikka sijoitetaan riittävän suureen tilaan, jotta äänestystoimitus sujuu äänestäjän kannalta mahdollisimman joutuisasti ja vaivattomasti.

Paloturvallisuus

Ennakkoäänestyspaikka on sijoitettava rakennuksessa niin, että rakennuksen poistumistiet pidetään esteettöminä. Poistumisteiden opasteita ei saa peittää. Järjestelyjen

asianmukaisuus on syytä tarvittaessa etukäteen varmistaa alueelliselta pelastusviranomaiselta.

Ennakoäänestyspaikan aukiolopäivät ja -kellonajat

Vaalilain 47 §:n mukaan kotimaan yleinen ennakoäänestyspaikka on ennakoäänestystä varten avoinna kaikkina ennakoäänestyksen ajanjakson päivinä, jollei kunnanhallituksen päätöksellä erityisistä syistä toisin määrätä. Erityinen syy voi olla lähinnä vain kunnan jonkin alueen tai taajaman vähäiseksi arvioitu äänestäjämäärä. Jokaisessa kunnassa tulisi kuitenkin olla vähintään yksi sellainen ennakoäänestyspaikka, joka on avoinna jokaisena ennakoäänestysajanjakson päivänä. Tällaisen ennakoäänestyspaikan lisäksi on mahdollista perustaa kunnan eri alueille ennakoäänestyspaikkoja, jotka ovat auki vähemmän kuin seitsemän päivää.

Vaalilain 48 §:n mukaan kunnanhallitus määrää myös ennakoäänestyspaikan päivittäiset aukioloajat, kuitenkin niin, että ennakoäänestyspaikka ei saa olla avoinna arkipäivisin ennen kello 8 eikä kello 20 jälkeen eikä lauantaisin ja sunnuntaisin ennen kello 9 eikä kello 18 jälkeen. Hyväksi havaittu käytäntö on, että ainakin ennakoäänestyksen ajanjakson kahtena viimeisenä päivänä yleinen ennakoäänestyspaikka pidetään avoinna kello 20 saakka.

Viimeisimmissä vaaleissa on monissa kunnissa maaseudulla pyritty turvaamaan äänestysmahdollisuuksia perustamalla kirkonkylän lisäksi myös pienempiin kyliin yleisiä ennakoäänestyspaikkoja, jotka ovat avoinna lyhyehkön ajan liikkuvan ennakoäänestyspaikan tavoin. Esimerkiksi eräässä kunnassa viimeisissä vaaleissa aikaisemman kirkonkylällä sijaitsevan yleisen ennakoäänestyspaikan lisäksi kunta on perustanut eri kylille yhteensä kahdeksan lyhyen aukioloajan yleistä ennakoäänestyspaikkaa.

Mahdollisimman pysyvät ennakoäänestyspaikat

Ennakoäänestyspaikkojen olisi hyvä pysyä samoina vaaleista toiseen. Näin edistetään sitä, että äänestäjät tietävät, missä äänestyspaikka on. Paikkojen lopettaminen tai siirtäminen taikka niiden vakiintuneiden aukioloaikojen muuttaminen ilman pakottavaa syytä saattaa aiheuttaa epätietoisuutta äänestäjien keskuudessa.

Tehokas tiedotus ja opastus

Kunnan on tehokkaasti tiedotettava kunnan alueella olevista yleisistä ennakoäänestyspaikoista ja niiden aukioloajoista. Käytännössä asian voi hoitaa kuulutuksin, julkaisemalla tiedot kunnan kotisivuilla, julisteilla kadunvarsimainostelineissa, sanomalehti-ilmoittelulla, sanomalehtijutuilla, koteihin jaettavilla tiedotteilla, kunnan kotisivuilla jne. Paikallisille tiedotusvälineille tulisi lähettää luettelo ennakoäänestyspaikoista ja niiden aukioloajoista.

Edellisten vaalien tapaan kullekin äänioikeutetulle lähetettävään ilmoituskorttiin liitetään äänestyspaikkarekisteristä koottava luettelo hänen oman vaalipiirinsä yleisistä ennakoäänestyspaikoista.

Opastus ennakkoäänestyspaikalle tulee järjestää selkeästi esimerkiksi kadunvarsitauluin ja viitoituksin. Erityisesti silloin, kun ennakkoäänestyspaikka on sellaisessa tilassa, jonka läheisyydessä tai ympärillä on paljon muutakin toimintaa (esimerkiksi kauppakeskudessa), tulee selkeään opastukseen kiinnittää huomiota.

Miten liikkuva ennakkoäänestyspaikka käytännössä toteutetaan?

Liikkuva ennakkoäänestyspaikka voidaan toteuttaa esimerkiksi seuraavasti: rakennetaan äänestystila bussiin tai vastaavaan kulkuneuvoon, suunnitellaan päivittäinen reitti kellonaikoinen, tiedotetaan tehokkaasti bussin pysähdyspaikoista ja aikatauluista, minkä jälkeen toteutetaan reitti ja suoritetaan äänestys. Bussin jokainen pysähdyspaikka on tallennettava osoitteineen ja kellonaikoinen vaalitietojärjestelmään sisältyvään äänestyspaikkarekisteriin. Kunnan sisäinen tiedottaminen liikkuvan ennakkoäänestyspaikan pysähdyspaikoista on tärkeää siksikin, että äänestäjille postitettavan ilmoituskortin liitteessä niitä ei erikseen mainita.

LIITE 2

VAALIKOULUTUKSET VUODEN 2018 VAALEJA VARTEN

Koulutuspäivän alustava ohjelma, joka on kaikissa tilaisuuksissa sama, on seuraavanlainen. Aloitusaikaa lukuun ottamatta kellonajat ovat noin-aikoja, osioita venytetään sen mukaan kuin on tarpeen.

Kello	Aihe	Kouluttaja	Huom.
9.30	Avaus Maakuntavaalit – uusi vaalityyppi Kunnan keskusvaalilautakunnan tehtävät (Tauko)	OM	
10.45	Kunnan keskusvaalilautakunnan tehtävät, mm. - tiedottaminen, vaalimateriaali, vaaliluettelot, ennako- äänestyksen ja vaalipäivän äänestyksen järjestelyt, ennako- äänestysasiakirjojen tarkastaminen – jatkuu Vaalitietojärjestelmän käyttö	OM / ORK	
12.00	Lounastauko		
13.00	Ennakoäänestyksen ja vaalipäivän äänestyksen toimittaminen Yhtä aikaa toimitettavissa vaaleissa erityisesti huomioon otettavat seikat, käytännön harjoittelua	OM / ORK	
15.15	Muiden vaaliviranomaisten tehtävistä ja tulevista vaaleista	OM	
15.30	Tilaisuus päättyy	OM	

Koulutustilaisuudet järjestetään seuraavasti:**1. KUOPIO**

Aika: Tiistai 5.12.2017
Paikka: Kuopion valtuustotalo
Osoite: Suokatu 42, 70110 KUOPIO (käynti pääovista)

2. VANTAA

- osallistumismahdollisuus myös Skypein/Lyncin välityksellä (tarkemmat osallistumishjeet annetaan myöhemmin erikseen)

Aika: Torstai 7.12.2017
Paikka: Tiedekeskus Heureka / Auditorio
Osoite: Tiedepuisto 1, 01300 VANTAA

3. TAMPERE

- osallistumismahdollisuus myös Skype/Lyncin välityksellä (tarkemmat osallistumisohjeet annetaan myöhemmin erikseen)

Aika: Perjantai 8.12.2017
Paikka: Tampere-talo / Sonaatti 2 -kokoustila
Osoite: Yliopistonkatu 55, 33100 TAMPERE

4. OULU

Aika: Tiistai 12.12.2017
Paikka: Oulun kaupungintalo / Valtuustosali
Osoite: Kirkkokatu 2a, 90100 OULU

5. HELSINKI (ruotsinkielinen)

- osallistumismahdollisuus myös Skype/Lyncin välityksellä (tarkemmat osallistumisohjeet annetaan myöhemmin erikseen)

Aika: Torstai 14.12.2017
Paikka: Oikeusministeriö
Osoite: Eteläesplanadi 10, 00130 HELSINKI

LIITE 3

Eräitä määräaikoja vuoden 2018 presidentinvaalissa

Ensimmäisen vaalin vaalipäivä 28.1.2018
Mahdollisen toisen vaalin vaalipäivä 11.2.2018

Ajankohta	⁹	Toimija	Toimenpide	Vaalilaki
Huhtikuu 2017		Valtuusto	Äänestysaluejaon muuttaminen tarvittaessa ja muutoksesta ilmoittaminen maistraatille	8 § 1 ja 2 mom
Kesäkuu 2017		Valtuusto	Kunnan keskusvaalilautakunnan asettaminen	13 § 1 ja 3 mom
Perjantai 28.7.2017		Ehdokas	Vaalirahoituksella katettavien vaalikampanjan toteutumiskulujen aiheutuminen voi alkaa	¹⁰
Perjantai 28.7.2017		Puolue	Presidentinvaalin kampanja-aika alkaa	¹¹
Hyvissä ajoin		Valtioneuvosto	Asetus ennakkoäänestyspaikkoina olevista Suomen edustustoista ja niiden toimipaikoista sekä maakuntavaalien ennakkoäänestyspaikoista Ahvenanmaan maakunnassa	9 § 1 mom 2) kohta
Hyvissä ajoin		Kunnanhallitus	Kunnassa olevista yleisistä ennakkoäänestyspaikoista päättäminen	9 § 1 mom 1) kohta
Hyvissä ajoin		Kunnanhallitus	Ennakkoäänestyspaikkoina olevien sosiaalihuollon toimintayksiköiden määrääminen	9 § 1 mom 3) kohta
Hyvissä ajoin		Kunnanhallitus	Vaalipäivän äänestyspaikoista päättäminen	9 § 3 mom
Hyvissä ajoin		Kunnanhallitus	Vaalilautakuntien ja vaalitoimikuntien asettaminen	15 §

⁹ Järjestysnumero osoittaa, monentenako päivänä ennen tai jälkeen vaalipäivän toimenpide vaalilain (714/1998) mukaan on suoritettava.

¹⁰ Laki ehdokkaan vaalirahoituksesta (273/2009) 2 § 1 mom.

¹¹ Puoluelaki (10/1969) 8 § 3 mom.

Perjantai 3.11.2017 viimeistään	¹²	Kunnanhallitus/ Keskusvaalilautakunta	Kunnan yleisten ennakkoäänestyspaikkojen ja vaalipäivän äänestyspaikkojen tietojen ilmoittaminen Väestörekisterikeskukselle vaalitietojärjestelmässä	9 § 4 mom
Perjantai 3.11.2017 viimeistään		Keskusvaalilautakunta	Keskusvaalilautakunnan yhteystietojen ilmoittaminen Väestörekisterikeskukselle vaalitietojärjestelmässä	13 § 4 mom
Hyvissä ajoin		Keskusvaalilautakunta	Vaalitoimitsijoiden määrääminen kotimaan yleiseen ennakkoäänestyspaikkaan ja kotiäänestykseen	17 § 2 mom
Hyvissä ajoin		Suomen edustuston päällikkö	Vaalitoimitsijan määrääminen ulkomailla olevaan yleiseen ennakkoäänestyspaikkaan	17 § 2 mom
Hyvissä ajoin		Suomalaisen laivan päällikkö	Vaalitoimitsijan määrääminen laivaäänestykseen	17 § 2 mom
Hyvissä ajoin		Oikeusministeriö	Tiedottaminen yleisistä ennakkoäänestyspaikoista ja äänestysajoista niissä	49 § 3 mom
Hyvissä ajoin		Keskusvaalilautakunta	Tiedottaminen kunnan alueella olevista ennakkoäänestyspaikoista ja vaalipäivän äänestyspaikoista	49 § 1 ja 67 § 3 mom
Maanantai 4.12.2017 viimeistään	55.	Oikeusministeriö	Puolueiden ja niiden nimenkirjoittajien ilmoittaminen Helsingin vaalipiirilautakunnalle	32 §
Maanantai 4.12.2017 viimeistään	55.	Helsingin vaalipiirilautakunta	Päätös ehdokashakemusten vastaanoton järjestelyistä Päätöksestä laadittava kuulutus annetaan tiedoksi puolueiden ilmoittamille vaaliasiamiehille ja pannaan nähtäväksi vaalipiirilautakunnan kokoushuoneistossa sekä julkaistaan virallisessa lehdessä.	34 §
Perjantai 8.12.2017	51.	Maistraatit	Äänioikeusrekisterin tietojen määräytyminen	18 § 2 ja 3 mom

¹² Vaalilain mukainen viimeinen ajankohta olisi perjantai 8.12.2017. Oikeusministeriön kirjeestä 21.6.2017 (OM 9/51/2017) ilmenevästä syystä (jokaiselle äänioikeutetulle postitettavaan ilmoituskorttiin liitetään luettelo äänioikeutetun omassa vaalipiirissä olevista ennakkoäänestyspaikoista osoitteineen ja aukioloaikoineen) johtuen ilmoitukset tulee tehdä viimeistään 3.11.2017.

Maanantai 11.12.2017 viimeistään	48.	Puolue ja valitsijayhdistys	Vaaliasiamiehen ilmoittaminen Helsingin vaalipiirilautakunnalle	131 § 4 mom
Tiistai 12.12.2017 ennen kello 16	47.	Vaaliasiamies	Ehdokashakemus viimeistään annettava Helsingin vaalipiirilautakunnalle	132 §
Keskiviikko 13.12.2017 viimeistään	46.	Väestörekisterikeskus	Äänioikeusrekisterin perustaminen	18 § 1 mom
Maanantai 18.12.2017	41.	Maistraatit	Äänioikeusrekisterin nähtävilläpidon aloittaminen maistraateissa ja muissa Väestörekisterikeskuksen määräämissä paikoissa	23 §
Maanantai 18.12.2017	41.	Helsingin vaalipiirilautakunta	Ehdokashakemusten tarkastaminen ja mahdolliset huomautukset vaaliasiamiehille; Ehdokkaiden keskinäisen järjestyksen määrääminen ehdokasluetteloa varten	35–37 §
Viipymättä		Helsingin vaalipiirilautakunta	Ilmoitus valtioneuvostolle, jos määrääjässä on asetettu vain yksi ehdokas	136 §
Välittömästi saatuaan 136 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen		Valtioneuvosto	Valtioneuvosto toteaa ainoan ehdokkaaksi asetetun tulevan valituksi tasavallan presidentiksi, ilmoittaa valituksi tulleelle kirjallisesti ja antaa asiasta kuulutuksen, joka julkaistaan Suomen säädöskokoelmassa	136 §
Keskiviikko 20.12.2017 ennen kello 16	39.	Vaaliasiamies	Oikaisut ja täydennykset ehdokashakemuksiin ja niihin liitettyihin asiakirjoihin	38 §
Keskiviikko 20.12.2017	39.	Helsingin vaalipiirilautakunta	Määräaikana saapuneiden ehdokashakemusten uudelleen käsitteleminen ja päätökset ehdokashakemusten johdosta	39 §
Torstai 21.12.2017	38.	Helsingin vaalipiirilautakunta	Mahdollinen ehdokashakemusten ratkaisemisen jälkeen tehtävä päätös siitä, että ehdokasta ei oteta presidentinvaalin ehdokasluetteloon	40 §
Torstai 21.12.2017 viimeistään	38.	Helsingin vaalipiirilautakunta	Tiedonanto asetetuista ehdokkaista, joka julkaistaan Suomen säädöskokoelmassa	135 §

Torstai 21.12.2017	38.	Helsingin vaalipiiri-lautakunta	Presidentinvaalin ehdokasluettelon laatiminen	42.1 §
Torstai 21.12.2017 aikaisintaan presidentinvaalin ehdokasluettelon laatimisen jälkeen	38.	Ehdokkaan asettanut puolue ja ehdokkaan asettaneen valitsijayhdistyksen vaaliasiamies tai tämän varamies	Vapaaehtoinen ennakoilmoitus vaalirahoituksesta Valtiontalouden tarkastusvirastolle	¹³
Torstai 21.12.2017	38.	Helsingin vaalipiiri-lautakunta	Ehdokastietojen merkitseminen valtakunnalliseen ehdokasrekisteriin	43 § 2 mom
Torstai 4.1.2018 viimeistään	24.	Väestörekisterikeskus	Ilmoituskorttien lähettäminen niille äänioikeutetuille, joiden osoite on tiedossa	21 § 4 mom
Keskiviikko 10.1.2018	18.	Vaalitoimitsija	Ennakoäänestyksen aloittaminen suomalaisessa laivassa	47 § 1 mom
Perjantai 12.1.2018 viimeistään ennen kello 16	16.	Äänioikeutettu tai muu henkilö	Äänioikeusrekisteriä koskevan oikaisuvaatimuksen tekeminen maistraatille	24 § 1 mom
Maanantai 15.1.2018	13.	Maistraatti	Oikaisuvaatimuksen ratkaiseminen	25 § 1 mom
Tiistai 16.1.2018 ennen kello 12 viimeistään	12.	Maistraatti	Oikaisuvaatimukseen annetuista ratkaisuista aiheutuvat muutokset äänioikeusrekisteriin	25 § 1 mom
Tiistai 16.1.2018 ennen kello 12 viimeistään	12.	Väestörekisterikeskus/maistraatti	Mahdollinen itseoikaisu ja siitä johtuva merkintä äänioikeusrekisteriin	26 § 1 mom
Viimeistään 7. päivänä tiedoksisaannista		Oikaisuvaatimuksen tekijä	Valitus hallinto-oikeudelle maistraatin päätöksestä, jolla oikaisuvaatimus on hylätty tai jätetty tutkimatta; valitus Väestörekisterikeskuksen tai maistraatin päätöksestä, jolla henkilö on 26.1 §:n nojalla itseoikaisuna merkitty äänioikeusrekisterissä äänioikeutetuilla olevaksi	27 § 1 mom
Tiistai 16.1.2018 kello 12	12.	Väestörekisterikeskus	Äänioikeusrekisteri on lainvoimainen	28 § 1 mom
Tiistai 16.1.2018 ennen kello 16 viimeistään	12.	Äänioikeutettu, joka haluaa äänestää kotiaänestyksessä	Ilmoittautuminen kunnan keskusvaalilautakunnalle	55 §

¹³ Laki ehdokkaan vaalirahoituksesta 11 § 1 mom.

Keskiviikko 17.1.2018	11.	Vaalitoimitsijat, vaalitoimikunta	Ennakkoäänestyksen aloittaminen kotimaassa ja Suomen edustustoissa	47 § 1 mom
Lauantai 20.1.2018	8.	Vaalitoimitsijat	Ennakkoäänestyksen lopettaminen ulkomailla	47 § 1 mom
Tiistai 23.1.2018	5.	Vaalitoimitsijat, vaalitoimikunta	Ennakkoäänestyksen lopettaminen kotimaassa	47 § 1 mom
Keskiviikko 24.1.2018 kello 18 alkaen	4.	Oikeusministeriö	Vaaliluetteloiden tulostaminen äänioikeusrekisteristä äänestysalueittain ja niiden toimittaminen keskusvaalilautakunnille	
Perjantai 26.1.2018 kello 19	2.	Keskusvaalilautakunta	Ennakkoäänestysasiakirjojen tarkastaminen siten, että ennen kello 19 saapuneet ennakkoäänestysasiakirjat ehditään käsitellä	63 § 1 mom
Sunnuntai 28.1.2018 kello 9-20	VP	Vaalilautakunta	Vaalipäivän äänestys	68 § ja 127 § 1 mom
Sunnuntai 28.1.2018 aikaisintaan kello 15 tai erityisestä syystä kello 12	VP	Vaalipiirilautakunta	Ennakkoäänien laskeminen	86 § 1 mom
Sunnuntai 28.1.2018 kello 20 jälkeen	VP	Vaalilautakunta	Alustava ääntenlaskenta	78 §
Maanantai 29.1.2018 viimeistään kello 12	1.	Vaalipiirilautakunta	Vaalipäivänä annettujen äänten tarkastuslaskenta	87 §
Tiistai 30.1.2018 kello 10 aloitettavassa kokouksessa	2.	Vaalipiirilautakunta	Kunkin ehdokkaan ensimmäisessä vaalissa vaalipiirissä saaman äänimäärän vahvistaminen ja ilmoittaminen Helsingin vaalipiirilautakunnalle	137 §
Tiistai 30.1.2018 viipymättä saatuaan 137 §:ssä tarkoitetut ilmoitukset		Helsingin vaalipiirilautakunta	Ensimmäisessä vaalissa koko maassa kullekin ehdokkaalle annettujen äänten ja äänten kokonaismäärän vahvistaminen ja ilmoittaminen oikeusministeriölle	138 § 1 mom
Viipymättä		Valtioneuvosto	Jos ensimmäisessä vaalissa joku ehdokas on koko maassa saanut enemmän kuin puolet annetuista äänistä, todetaan, että hän tullut valituksi tasavallan presidentiksi, mistä ilmoitetaan valituksi tullelle ja julkaistaan kuulutus Suomen säädöskokoelmassa	138 § 2 mom

Viipymättä		Oikeusministeriö	Jollei kukaan ole tullut ensimmäisessä vaalissa valituksi, annetaan kuulutus ensimmäisen vaalin tuloksesta ja toisen vaalin toimittamisesta, joka julkaistaan Suomen säädöskokoelmassa	139 §
Mahdollinen presidentinvaalin toinen vaali				
Viipymättä	12.	Helsingin vaalipiirilautakunta	Laatii ehdokasluettelon toista vaalia varten (sekä päivittää valtakunnallisen ehdokasrekisterin tiedot)	42 § 2 mom
Tiistai 30.1.2018 ennen kello 16	12.	Äänioikeutettu, joka haluaa äänestää kotiaänestyksessä	Ilmoittautuminen kunnan keskusvaalilautakunnalle (jollei ole ilmoittautunut jo ensimmäisen vaalin yhteydessä)	55 § 1 mom
Keskiviikko 31.1.2018	11.	Vaalitoimitsijat, vaalitoimikunta	Toisen vaalin ennakkoäänestyksen aloittaminen kotimaassa ja Suomen edustustoissa sekä kotiaänestyksen aloittaminen	
Lauantai 3.2.2018	8.	Vaalitoimitsijat	Toisen vaalin ennakkoäänestyksen lopettaminen ulkomailla	
Tiistai 6.2.2018	5.	Vaalitoimitsijat, vaalitoimikunta	Toisen vaalin ennakkoäänestyksen lopettaminen kotimaassa ja kotiaänestyksen lopettaminen	
Keskiviikko 7.2.2018 kello 18 alkaen	4.	Oikeusministeriö	Vaaliluetteloiden tulostaminen äänioikeusrekisteristä äänestysalueittain ja niiden toimittaminen keskusvaalilautakunnille	
Perjantai 9.2.2018	2.	Kunnan keskusvaalilautakunta	Toisen vaalin ennakkoäänestysasiakirjojen tarkastaminen siten, että perjantaina 9.2.2018 ennen kello 19 saapuneet ennakkoäänestysasiakirjat ehditään käsitellä	63.1 §
Sunnuntai 11.2.2018	VP	Vaalilautakunta	Vaalipäivän äänestys	68 ja 127 § 2 mom
Sunnuntai 11.2.2018 aikaisintaan kello 15 tai erityisestä syystä kello 12	VP	Vaalipiirilautakunta	Ennakkoäänien laskeminen	86 § 1 mom
Sunnuntai 11.2.2018 kello 20 jälkeen	VP	Vaalilautakunta	Alustava ääntenlaskenta	78 § 1 mom

Maanantai 12.2.2018 viimeistään kello 12	1.	Vaalipiirilautakunta	Vaalipäivänä annettujen äänten tarkastuslaskenta	87 § 1 mom
Keskiviikko 14.2.2018 kello 18	3.	Vaalipiirilautakunta	Kummankin ehdokkaiden toisessa vaalissa vaalipiirissä saaman äänimäärän vahvistaminen; ehdokkaiden äänimäärien ja vaalissa annettujen äänten kokonaismäärän ilmoittaminen Helsingin vaalipiirilautakunnalle	141 §
Keskiviikko 14.2.2018	3.	Helsingin vaalipiirilautakunta	Koko maassa kummallekin ehdokkaalle toisessa vaalissa annettujen äänten lopullisen määrän vahvistaminen ja ilmoittaminen valtioneuvostolle	142 § 1 mom
Torstai 15.2.2018	4.	Valtioneuvosto	Toteaa, kumpi ehdokkaista on tullut valituksi tasavallan presidentiksi ja ilmoittaa päätöksestä valituksi tulleelle sekä antaa kuulutuksen vaalin tuloksesta, joka julkaistaan Suomen säädöskoelmassa	142 § 2 mom
Sunnuntai 25.2.2018	14.	Ehdokas	Vaalirahoituksella katettavien vaalikampanjan toteutumiskulujen aiheutuminen päättyy	14
Sunnuntai 25.2.2018		Puolue	Presidentinvaalin kampanja-aika päättyy	15
Torstai 1.3.2018		Tasavallan presidentti	Tasavallan presidentti ryhtyy toimeensa ¹⁶	17
Vaalien toimittamisen jälkeen		Oikeusministeriö	Arkistotulosteiden ottaminen äänioikeusrekisteristä ja rekisterissä olevien tietojen hävittäminen	29 § 3 mom
Arkistotulosteen ottamisen jälkeen		Väestörekisterikeskus	Äänioikeusrekisterissä olevien tietojen hävittäminen	29 § 3 mom

¹⁴ Laki ehdokkaan vaalirahoituksesta 8 § 1 mom. Jos presidentinvaalin toista vaalia ei toimiteta, määräaika on sunnuntai 11.2.2018.

¹⁵ Puoluelaki 8 § 3 mom. Jos presidentinvaalin toista vaalia ei toimiteta, määräaika on sunnuntai 11.2.2018.

¹⁶ Mikäli presidentti tulee valituksi jo ensimmäisessä vaalissa, hän ryhtyy toimeensa torstaina 1.2.2018.

¹⁷ Perustuslaki 55 § 1 momentti

Kahden kuukauden kuluessa vaalin tuloksen vahvistamisesta (joko tiistai 3.4.2018 tai maanantai 16.4.2018)		Ehdokkaan asettanut puolue ja ehdokkaan asettaneen valitsijayhdistyksen vaaliasiamies tai tämän varamies	Ilmoitus vaalirahoituksesta valtiontalouden tarkastusvirastolle	18
---	--	--	---	----

¹⁸ Laki ehdokkaan vaalirahoituksesta 5 ja 8 § sekä laki säädettyjen määräaikain laskemisesta (150/1930) 3 ja 5 §.

LIITE 4

Eräitä määräaikoja vuoden 2018 maakuntavaaleissa

Vaalipäivä 28.1.2018

Perustuu HE 15/2017 vp. mukaiseen lakiehdotukseen

Ajankohta	¹⁹	Toimija	Toimenpide	Vaalilaki
Huhtikuu 2017		Valtuusto	Äänestysaluejaon muuttaminen tarvittaessa ja muutoksesta ilmoittaminen maistraatille	8 § 1 ja 2 mom
Kesäkuu 2017		Valtuusto	Kunnan keskusvaalilautakunnan asettaminen	13 § 1 ja 3 mom
Hyvissä ajoin		Maakuntahallinnon väliaikainen toimielin	Maakuntavaalilautakunnan asettaminen	198 § 2 mom
Perjantai 28.7.2017		Ehdokas	Vaalirahoituksella katettavien vaalikampanjan toteutumiskulujen aiheutuminen voi alkaa	²⁰
Perjantai 28.7.2017		Puolue	Maakuntavaalien kampanja-aika alkaa	²¹
Hyvissä ajoin		Valtioneuvosto	Asetus ennakoäänestyspaikkoina olevista Suomen edustustoista ja niiden toimipaikoista sekä maakuntavaalien ennakoäänestyspaikoista Ahvenanmaan maakunnassa	9 § 1 mom 2) kohta
Hyvissä ajoin		Kunnanhallitus	Kunnassa olevista yleisistä ennakoäänestyspaikoista päättäminen	9 § 1 mom 1) kohta
Hyvissä ajoin		Kunnanhallitus	Ennakoäänestyspaikkoina olevien sosiaalihuollon toimintayksiköiden määrääminen	9 § 1 mom 3) kohta
Hyvissä ajoin		Kunnanhallitus	Vaalipäivän äänestyspaikoista päättäminen	9 § 3 mom
Hyvissä ajoin		Kunnanhallitus	Vaalilautakuntien ja vaalitoimikuntien asettaminen	15 §

¹⁹ Järjestysnumero osoittaa, monentenako päivänä ennen tai jälkeen vaalipäivän toimenpide vaalilain (714/1998) mukaan on suoritettava.

²⁰ Laki ehdokkaan vaalirahoituksesta (273/2009) 2 § 1 mom.

²¹ Puoluelaki (10/1969) 8 § 3 mom.

Perjantai 3.11.2017 viimeistään		Maakuntavaalilautakun- ta	Maakuntavaalilautakunnan yhteystietojen ilmoittaminen Väestörekisterikeskukselle vaalitietojärjestelmässä	12 a § 2 mom
Perjantai 3.11.2017 viimeistään	²²	Kunnanhallitus/ Keskusvaalilautakunta	Kunnan yleisten ennakoäänestyspaikkojen ja vaalipäivän äänestyspaikkojen tietojen ilmoittaminen Väestörekisterikeskukselle vaalitietojärjestelmässä	9 § 4 mom
Perjantai 3.11.2017 viimeistään		Keskusvaalilautakunta	Keskusvaalilautakunnan yhteystietojen ilmoittaminen Väestörekisterikeskukselle vaalitietojärjestelmässä	13 § 4 mom
Hyvissä ajoin		Keskusvaalilautakunta	Vaalitoimitsijoiden määrääminen kotimaan yleiseen ennakoäänestyspaikkaan ja kotiäänestykseen	17 § 2 mom
Hyvissä ajoin		Suomen edustuston päällikkö	Vaalitoimitsijan määrääminen ulkomailla olevaan yleiseen ennakoäänestyspaikkaan	17 § 2 mom
Hyvissä ajoin		Suomalaisen laivan päällikkö	Vaalitoimitsijan määrääminen laivaäänestykseen	17 § 2 mom
Hyvissä ajoin		Oikeusministeriö	Tiedottaminen yleisistä ennakoäänestyspaikoista ja äänestysajoista niissä	49 § 3 mom
Hyvissä ajoin		Keskusvaalilautakunta	Tiedottaminen kunnan alueella olevista ennakoäänestyspaikoista ja vaalipäivän äänestyspaikoista	49 § 1 ja 67 § 3 mom
Maanantai 4.12.2017 viimeistään	55.	Oikeusministeriö	Puolueiden ja niiden nimenkirjoittajien ilmoittaminen maakuntavaalilautakunnille	32 §

²² Vaalilain mukainen viimeinen ajankohta olisi perjantai 8.12.2017. Oikeusministeriön kirjeestä 21.6.2017 (OM 9/51/2017) ilmenevästä syystä (jokaiselle äänioikeutetulle postitettavaan ilmoituskorttiin liitetään luettelo äänioikeutetun omassa vaalipiirissä olevista ennakoäänestyspaikoista osoitteineen ja aukioloaikoineen) johtuen ilmoitukset tulee tehdä viimeistään 3.11.2017.

Maanantai 4.12.2017 viimeistään	55.	Maakuntavaalilautakunta	Päätös ehdokashakemusten vastaanoton järjestelyistä Päätöksestä laadittava kuulutus annetaan tiedoksi puolueiden ilmoittamille vaaliasiamiehille ja pannaan nähtäväksi maakuntavaalilautakunnan kokoushuoneistossa sekä julkaistaan sillä tavalla kuin maakunnan ilmoitukset saatetaan tiedoksi.	34 §
Perjantai 8.12.2017	51.	Maistraatit	Äänioikeusrekisterin tietojen määräytyminen	18 § 2 ja 3 mom
Tiistai 12.12.2017 ennen kello 16	47.	Vaaliasiamies	Ehdokashakemus viimeistään annettava maakuntavaalilautakunnalle	31 ja 198 § 3 mom
Keskiviikko 13.12.2017 viimeistään	46.	Väestörekisterikeskus	Äänioikeusrekisterin perustaminen	18 § 1 mom
Maanantai 18.12.2017	41.	Maistraatit	Äänioikeusrekisterin nähtävilläpidon aloittaminen maistraateissa ja muissa Väestörekisterikeskuksen määräämissä paikoissa	23 §
Maanantai 18.12.2017	41.	Maakuntavaalilautakunta	Ehdokashakemusten tarkastaminen ja mahdolliset huomautukset vaaliasiamiehille; Ehdokkaiden keskinäisen järjestyksen määrääminen ehdokaslistojen yhdistelmää varten	35–37 § ja 198 § 3 mom
Keskiviikko 20.12.2017 ennen kello 16	39.	Vaaliasiamies	Oikaisut ja täydennykset ehdokashakemuksiin ja niihin liitettyihin asiakirjoihin	38 § ja 198 § 3 mom
Keskiviikko 20.12.2017	39.	Maakuntavaalilautakunta	Määräaikana saapuneiden ehdokashakemusten uudelleen käsitteleminen ja päätökset ehdokashakemusten johdosta	39 § ja 198 § 3 mom
Torstai 21.12.2017 ennen kello 12	38.	Vaaliasiamies	Puolueen tai valitsijayhdistyksen, jonka ilmoitusta vaaliliittoon tai yhteislistaan ei ole hyväksytty, ehdokashakemuksen peruutus	40 § 2 ja 3 mom ja 198 § 3 mom

Torstai 21.12.2017	38.	Maakuntavaalilautakunta	Mahdollinen ehdokashakemusten ratkaisemisen jälkeen tehtävä päätös siitä, että ehdokasta ei oteta ehdokaslistojen yhdistelmään	40 § ja 198 § 3 mom
Torstai 21.12.2017	38.	Maakuntavaalilautakunta	Ehdokaslistojen yhdistelmän laatiminen	41 § ja 198 § 3 mom
Torstai 21.12.2017	38.	Maakuntavaalilautakunta	Ehdokastietojen merkitseminen valtakunnalliseen ehdokasrekisteriin	43 § 2 mom ja 198 § 3 mom
Torstai 21.12.2017 aikaisin-taan ehdokaslistojen yhdistelmän laatimisen jälkeen	38.	Ehdokas	Vapaaehtoinen ennakoilmoitus vaalirahoituksesta valtiontalouden tarkastusvirastolle	²³
Torstai 4.1.2018 viimeistään	24.	Väestörekisterikeskus	Ilmoituskorttien lähettäminen niille äänioikeutetuille, joiden osoite on tiedossa	21 § 4 mom
Keskiviikko 10.1.2018	18.	Vaalitoimitsija	Ennakoäänestyksen aloittaminen suomalaisessa laivassa	47 § 1 mom
Perjantai 12.1.2018 viimeistään ennen kello 16	16.	Äänioikeutettu tai muu henkilö	Äänioikeusrekisteriä koskevan oikaisuvaatimuksen tekeminen maistraatille	24 § 1 mom
Maanantai 15.1.2018	13.	Maistraatti	Oikaisuvaatimuksen ratkaiseminen	25 § 1 mom
Tiistai 16.1.2018 ennen kello 12 viimeistään	12.	Maistraatti	Oikaisuvaatimukseen annetuista ratkaisuista aiheutuvat muutokset äänioikeusrekisteriin	25 § 1 mom
Tiistai 16.1.2018 ennen kello 12 viimeistään	12.	Väestörekisterikeskus/maistraatti	Mahdollinen itseoikaisu ja siitä johtuva merkintä äänioikeusrekisteriin	26 § 1 mom
Viimeistään 7. päivänä tiedoksisaannista		Oikaisuvaatimuksen tekijä	Valitus hallinto-oikeudelle maistraatin päätöksestä, jolla oikaisuvaatimus on hylätty tai jätetty tutkimatta; valitus Väestörekisterikeskuksen tai maistraatin päätöksestä, jolla henkilö on 26.1 §:n nojalla itseoikaisuna merkitty äänioikeusrekisterissä äänioikeutta vailla olevaksi	27 § 1 mom

²³ Laki ehdokkaan vaalirahoituksesta 11 § 1 mom.

Tiistai 16.1.2018 kello 12	12.	Väestörekisterikeskus	Äänioikeusrekisteri on lainvoimainen	28 § 1 mom
Tiistai 16.1.2018 ennen kello 16 viimeistään	12.	Äänioikeutettu, joka haluaa äänestää kotiäänestyksessä	Ilmoittautuminen kunnan keskusvaalilautakunnalle	55 §
Keskiviikko 17.1.2018	11.	Vaalitoimitsijat, vaalitoimikunta	Ennakkoäänestyksen aloittaminen kotimaassa ja Suomen edustustoissa	47 § 1 mom
Lauantai 20.1.2018	8.	Vaalitoimitsijat	Ennakkoäänestyksen lopettaminen ulkomailla	47 § 1 mom
Tiistai 23.1.2018	5.	Vaalitoimitsijat, vaalitoimikunta	Ennakkoäänestyksen lopettaminen kotimaassa	47 § 1 mom
Keskiviikko 24.1.2018 kello 18 alkaen	4.	Oikeusministeriö	Vaaliluetteloiden tulostaminen äänioikeusrekisteristä äänestysalueittain ja niiden toimittaminen keskusvaalilautakunnille	
Perjantai 26.1.2018 kello 19	2.	Keskusvaalilautakunta	Ennakkoäänestysasiakirjojen tarkastaminen siten, että ennen kello 19 saapuneet ennakkoäänestysasiakirjat ehditään käsitellä	63 § 1 mom
Sunnuntai 28.1.2018 kello 9-20	VP	Vaalilautakunta	Vaalipäivän äänestys	68 § ja 127 § 1 mom
Sunnuntai 28.1.2018 aikaisintaan kello 12 tai erityisestä syystä aikaisintaan kello 9	VP	Vaalipiirilautakunta	Ennakkoäänien laskeminen	198 § 5 mom
Sunnuntai 28.1.2018 kello 20 jälkeen	VP	Vaalilautakunta	Alustava ääntenlaskenta	78 §
Maanantai 29.1.2018 viimeistään kello 12	1.	Vaalipiirilautakunta	Vaalipäivänä annettujen äänten tarkastuslaskenta	198 § 5 mom
Keskiviikko 31.1.2018 viimeistään kello 18 aloitettavassa kokouksessa	3.	Vaalipiirilautakunta	Kunkin äänimäärien vahvistaminen ja ilmoittaminen maakuntavaalilautakunnalle	198 § 6 mom
Keskiviikko 31.1.2018 viipymättä saatuaan 198 § 6 momentissa tarkoitetut ilmoitukset		Maakuntavaalilautakunta	Maakuntavaalien tuloksen vahvistaminen ja julkaiseminen sekä tuloksesta tiedottaminen	88 – 91 § ja 198 § 6 mom

14 päivän kuluessa sitä, kun vaalien tulos on julkaistu		Muutoksenhakija	Valitus hallinto-oikeudelle maakuntavaalilautakunnan päätöksestä, jolla vaalien tulos on vahvistettu	100-102 §
Vaalien tuloksen tultua lainvoimaiseksi		Oikeusministeriö	Arkistotulosteiden ottaminen äänioikeusrekisteristä	29 § 3 mom
Arkistotulosteiden ottamisen jälkeen		Väestörekisterikeskus	Äänioikeusrekisterissä olevien tietojen hävittäminen	29 § 3 mom
Kahden kuukauden kuluessa vaalien tuloksen vahvistamisesta [tiistaina 3.4.2018 viimeistään]		Valtuutetuksi ja varavaltuutetuksi valittu	Ilmoitus vaalirahoituksesta valtiontalouden tarkastusvirastolle	²⁴

²⁴ Laki ehdokkaan vaalirahoituksesta 5 ja 8 §.